

แถลงการณ์ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
เรื่อง ข้อเสนอแนะต่อโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน (Sea Food Bank)

ตามที่ คณะรัฐมนตรี ได้มีมติเห็นชอบให้มีการดำเนินโครงการแปลงสินทรัพย์เป็นทุน โดยมีหน่วยงานภาครัฐที่รับผิดชอบหลายหน่วยงาน ซึ่งในส่วนของกรมประมงได้มีโครงการ Sea Food Bank เกิดขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะจัดที่ทำกินให้แก่ประชาชนในการแก้ไขปัญหาความยากจน สร้างฐานการผลิตอาหารทะเลทดแทนการจับจากธรรมชาติ สร้างระบบการผลิตอาหารทะเลที่มีความปลอดภัยตามมาตรฐานสากล และเพื่อจัดระบบการผลิตสัตว์น้ำที่ไม่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้ โดยมีเป้าหมายเพื่อจัดทำเอกสารสิทธิการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้แก่ประชาชน กลุ่มเป้าหมายจำนวน ๒๔๘,๔๙๒ ไร่ เพื่อนำไปสู่การกู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินในการส่งออก นอกจากนี้ยังได้มีการจัดระบบเกษตรภายใต้สัญญาจ้าง (Contract Farming) เพื่อสนับสนุนการเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำให้แก่กลุ่มเป้าหมายอีกด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้หยิบยกประเด็นนี้ขึ้นมาพิจารณา และได้มอบหมายให้คณะอนุกรรมการสิทธิในทรัพยากรทางทะเลและชายฝั่งรับผิดชอบดำเนินการ โดยได้เชิญกรมประมงมาให้ข้อมูลของโครงการ และชี้แจงรายละเอียดประกอบด้วย นอกจากนี้ยังได้มีการจัดสัมมนาขึ้นอีก ๒ ครั้ง โดยให้กรมประมงร่วมชี้แจงวัตถุประสงค์ และรายละเอียดของโครงการร่วมกับบรรดากลุ่มเป้าหมายใน ๑๓ จังหวัดภาคใต้ที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเล และกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ภาคตะวันออก และ ภาคกลาง ตั้งแต่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ขึ้นมา ที่มีพื้นที่ติดชายฝั่งทะเลด้วย ซึ่งจากการดำเนินการดังกล่าวจึงได้ข้อสรุปจากบรรดากลุ่มเป้าหมายโดยรวม กล่าวคือ

ก. การแปลงสิทธิทำประโยชน์ในทะเลสาธารณะมาเป็นสิทธิของบุคคลแทน ย่อมสร้างผลกระทบอันทอนทำลายต่อสิทธิชุมชนตามรัฐธรรมนูญในการใช้ประโยชน์ร่วมกันในทะเลสาธารณะโดยสงบสันติมาดั้งเดิม เป็นความขัดแย้งและสร้างความแตกแยกในการใช้ระหว่างบุคคลที่ได้รับสิทธิใหม่กับชุมชน ผู้ใช้ประโยชน์เดิม

ข. การทำระบบเกษตรภายใต้สัญญาจ้าง (Contract Farming) ย่อมเปลี่ยนฐานะจากเกษตรที่ประกอบอาชีพแบบเศรษฐกิจพอเพียง มาเป็นการเกษตรแบบอยู่ภายใต้กำกับการบริหารจัดการของบริษัททุนการเกษตร ย่อมมีแนวโน้มของการล่มสลายในอาชีพ เฉกเช่น การเลี้ยงกุ้งกุลาดำ การเลี้ยงไก่ เป็นต้น อีกทั้งสิทธิในทะเลสาธารณะในอนาคตย่อมตกอยู่ในมือของทุนต่อไปในอนาคต ซึ่ง ขัดแย้งต่อหลักการใช้ประโยชน์ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญ

ค. ถึงแม้จะมีการจัดฝึกอบรมตามหลักสูตรที่กำหนดให้แก่บุคคลที่ได้รับสิทธิ ใหม่ก็ตาม หากแต่บุคคลดังกล่าวไม่เคยประกอบอาชีพมาก่อนย่อมมีความเสี่ยงสูง ผิดกับประมงพื้นบ้านที่เลี้ยงอยู่เดิมย่อมมีภูมิปัญญาในการจัดการอย่างยั่งยืนเป็นทุนเดิมอยู่แล้ว

ดังนั้น ด้วยเหตุผลข้างต้น คณะกรรมการสิทธิ มนุษยชนแห่งชาติ จึงขอเสนอแนะนโยบายต่อโครงการดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาคความยากจนอย่างยั่งยืน ดังนี้

๑. เพื่อให้ประมงพื้นบ้านกลับมาประกอบอาชีพได้อย่างมั่นคง และเป็นไปในแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง รัฐบาลควรมีแนวนโยบายในการจัดการอย่างยั่งยืน มิให้มีการนำเครื่องมือประมง ซึ่งแย่งชิงทรัพยากรอย่างรุนแรงของเรืออวนรุน เรืออวนลาก ตลอดจนเรือปั่นไฟปลากะตัก อันเป็นผลให้ประมงพื้นบ้านมีรายได้ลดน้อยลงอย่างมาก จนต้องตกอยู่ในฐานะยากจน

๒. ให้รัฐบาลจัดการกับผู้บุกรุกและทำลายป่าชายเลน และดำเนินการฟื้นฟูป่าชายเลน อันเป็นแหล่งผลิตและอนุบาลสัตว์น้ำโดยด่วน เพื่อเป็นการอนุรักษ์ฐานทรัพยากรอันประเมินค่ามิได้ ของชาติ รวมทั้งเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ประมงพื้นบ้านอีกทางหนึ่งด้วย

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒ กันยายน ๒๕๔๘